

La SCG a Alacant

Jaume Font Garolera
Rafael Giménez-Capdevila

La delegació de la Societat Catalana de Geografia a Alacant l'1 d'abril del 2022 fou encapçalada pel seu president, Rafael Giménez-Capdevila, l'expresidenta Maria Dolors Garcia Ramon, els expresidents Francesc Nadal Piqué i Josep Oliveras Samitier, la vicepresidenta Anna Ortiz Guitart i els vocals de la Junta de Govern Joan Alberich González, Jaume Font Garolera, Jordi Royo Climent, Valerià Paül Carril i Maria Antònia Casellas Puigdemasa.

La visita va comptar amb el suport institucional de la Universitat d'Alacant, a través de Jorge Olcina Cantos, catedràtic de Geografia, director de la seu Universitària Ciutat d'Alacant de la Universitat d'Alacant i soci honorari de la SCG. L'objectiu principal de la visita fou enfortir les relacions entre la Societat Catalana de Geografia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, els departaments de Geografia de la Universitat d'Alacant i la delegació de l'IEC a Alacant, així com conèixer de primera mà la situació de la Geografia i la llengua catalana al sud del País Valencià.

Els actes acadèmics es van desenvolupar durant el divendres dia 1 d'abril a la seu universitària Ciutat d'Alacant de la Universitat d'Alacant, que també acull la delegació de l'IEC. Després de les salutacions inicials de Jorge Olcina, de Vicent Martines Peres, delegat de l'IEC, i del president de la Societat, la sessió continuà amb la conferència titulada “La llengua catalana al sud valencià”, a càrrec del Dr. Jordi M. Antolí, director de la Unitat d'Ensenyament Multilingüe ISIC-IVITRA del Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant. En una excel·lent ponència, el Dr. Antolí va aportar dades del procés de substitució lingüística a la ciutat d'Alacant durant el segle xx, però també va deixar algunes notes optimistes en relació als darrers anys. En concret, va exposar la “revernacularització” (recuperació de la llengua dels avis com a llengua pròpia o L1) i el paper de l'escola com a motor per a la normalització lingüística, en un entorn sense gairebé mitjans de comunicació en valencià i amb un prestigi de la llengua encara molt baix. Va destacar que a la regió Alcoi-Gandia la llengua pròpia és en procés de normalització, mentre que a la regió d'Alacant la interrupció de la transmissió familiar sembla encara reversible.

L'acte es va cloure amb una trobada amb diversos professors dels dos departaments de Geografia de la Universitat d'Alacant, així com amb Marinela Garcia Sempere, directora del Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant i vicepresidenta d'Acció Cultural del País Valencià a Alacant.

Posteriorment, la comitiva va realitzar un breu recorregut urbà pel centre i la façana marítima de la ciutat, que va incloure una visita a la placa de la Cota 0 metres de la península, situada al vestíbul de l'Ajuntament. La sessió matinal va acabar amb el dinar ofert per la Universitat d'Alacant.

Rafael Giménez-Capdevila

Parc inundable la Marjal, Alacant, amb Josep Oliveras i Francesc Nadal.

Durant la tarda es va realitzar una profitosa sortida de camp, conduïda pel professor Jorge Olcina Cantos. S'inicià per l'antiga horta d'Alacant, amb l'observació del tradicional sistema de reg per boquera, propi del sud-est peninsular. La següent parada fou al santuari de la Santa Faç, un dels referents religiosos i culturals més representatius de la ciutat. A continuació es visità el parc inundable la Marjal, una obra destacada i premiada (entre d'altres amb el premi "Albert Serratosa, Ciudad y territorio" que atorga el Colegio de Ingenieros de Caminos) que des de la seva inauguració el 2015 ja ha evitat un parell d'inundacions de la zona de Sant Joan. El darrer tram de la sortida fou un recorregut per la gran àrea d'expansió urbana de la platja de Sant Joan (al nord-est) on es va poder veure l'abast de les noves urbanitzacions, vinculades tant a la pròpia expansió d'Alacant com a segones residències, amb un predomini de propietat forana.

El matí i el migdia del dissabte 2 d'abril es van dedicar a realitzar una visita de camp a Benidorm, el model urbanístic compacte i vertical orientat al turisme més característic del País Valencià. El desplaçament es va fer amb el tramvia d'Alacant a Benidorm, gestionat per Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana. Aquí enllaça amb la línia ferroviària de Dènia, a través de la façana costanera de l'Alacantí, la Marina Baixa i la Marina Alta, un exemple reeixit de renovació dels antics ferrocarrils secundaris d'ample mè-

Rafael Giménez-Capdevila

Placa de la cota 0 metres de la península, al vestibul de l'Ajuntament d'Alacant.

tric. La comitiva va efectuar després un recorregut a peu per la façana litoral i la segona línia interior de la ciutat, on es van constatar els possibles avantatges i les moltes servituds del model turístic massiu de Benidorm que té l'origen al pla urbanístic de 1956. La jornada es va cloure amb el retorn a Barcelona.

El Corredor Mediterrani: el viatge d'anada i tornada es va realitzar per ferrocarril en l'Euromed i va permetre constatar l'endarreriment i les insuficiències del corredor Mediterrani, en relació amb les connexions de les tres capitals provincials del País Valencià amb Madrid per AVE. El trajecte Barcelona-Alacant recorre una distància de 404 km, en què l'anada té una durada teòrica de 4 hores i 34 minuts i la tornada de 4 hores i 25 minuts, amb parades a les estacions Camp de Tarragona, Castelló de la Plana i València, la qual cosa representa una velocitat comercial d'uns 90 km/h. El trajecte té moltes discontinuïtats: es realitza per la via d'alta velocitat des de Barcelona fins a Reus; continua per via convencional d'ample ibèric fins a València i Alacant, combinant trams d'infraestructura recent amb d'altres de renovats i equipats amb travessa polivalent per passar a l'ample estàndard o bé amb tercer carril per permetre circulacions en ambdós amplex. En definitiva, un greuge evident per a l'economia de la façana mediterrània, en general, i per als Països Catalans, en particular.

En conclusió, la visita institucional de la SCG a les terres alacantines va ser extraordinàriament profitosa en el sentit que va permetre impulsar i reforçar les relacions amb les institucions acadèmiques geogràfiques alacantines, per una banda, i tenir un coneixement directe dels punts forts i febles del territori i l'estat de la llengua a migjorn dels Països Catalans. Cal agrair, per acabar, la inestimable contribució del professor Jorge Olcina a l'èxit d'aquesta sortida, que ha permès enfortir les relacions interpersonals i la mútua coneixença.

Rafael Giménez-Capdevila

El passeig de l'Esplanada, imatge icònica d'Alacant